

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 668/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, advokátom, Vajnorská 20, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 5Co/79/2023-278 z 26. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na vyjadrenie sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že v súdnom konaní žalobcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti žalovanému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], o zaplatenie 50 000 eur s príslušenstvom rozhodol Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom č. k. 6C/59/2022-197 zo 17. mája 2023 tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 15 000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 15 000 eur od 5. októbra 2009 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II) a rozhodol, že žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 40 % (výrok III).

3. O odvolaní sporových strán proti rozsudku, o návrhu sťažovateľa na pripustenie zmeny na strane žalobcu a o návrhu žalovaného na rozhodnutie o neprípustnosti vstupu sťažovateľa do odvolacieho konania ako intervenienta na strane žalobcu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil (I), návrh sťažovateľa na pripustenie zmeny na strane žalobcu zamietol (II), rozhodol, že vstup sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalobcu nie je prípustný (III), a žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (IV).

4. Odvolací súd v súlade s § 161 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) skúmal, či sú splnené procesné podmienky konania, medzi nimi aj existencia procesnej subjektivity žalobcu. Z obchodného registra Mestského súdu Bratislava III odvolací súd zistil, že žalobca bol 5. októbra 2023 *ex offio* vymazaný z obchodného registra bez právneho nástupcu. Keďže dňom výmazu z obchodného registra žalobca ako právnická osoba zanikol, a tým stratil aj procesnú subjektivitu, odvolací súd preto rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil podľa § 378 ods. 1 CSP v spojení s § 64 CSP, pričom pri úvahe, či zastaviť len odvolacie konanie alebo celé konanie spolu so zrušením odvolaniami strán sporu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, vychádzal pri absencii výslovnej zákonnej úpravy v Civilnom sporovom poriadku z názoru vysloveného Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/185/2021 z 30. novembra 2023.

5. Pokiaľ ide o návrh na pripustenie zmeny na strane žalobcu z 11. októbra 2023, ktorým bol navrhnutý vstup sťažovateľa do konania na miesto žalobcu, krajský súd vyhodnotil, že vzhľadom na to, že tento bol v rozpore s § 80 CSP podaný zo strany sťažovateľa, a nie žalobcu, ktorý už v čase podania tohto návrhu ani neexistoval, ide o návrh podaný neoprávneným subjektom, a preto ho krajský súd zamietol ako nedôvodný. Čo sa týka oznámenia sťažovateľa z 11. októbra 2023, že do konania vstupuje ako intervenient na strane žalobcu z dôvodu, že mu bola postúpená pohľadávka, ktorá je predmetom tohto sporu, toto oznámenie odvolací súd zaslal na vedomie žalovanému, ktorý navrhol, aby súd vyslovil neprípustnosť takéhoto vstupu intervenienta s poukazom na to, že podľa § 81 CSP sa intervenient môže zúčastniť konania len popri žalobcovi a v tomto konaní žiadny subjekt na strane žalobcu nevystupuje. Keďže žalobca, na ktorého strane sťažovateľ mal v úmysle vystupovať ako intervenient, zanikol výmazom z obchodného registra 5. októbra 2023, t. j. v čase oznámenia vstupu sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalobcu už osoba žalobcu neexistovala, nie je možné, aby sa sťažovateľ zúčastnil tohto konania ako intervenient popri neexistujúcom subjekte. Z tohto dôvodu odvolací súd rozhodol, že vstup sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalobcu nie je prípustný.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Napadnuté uznesenie odporuje základným princípom Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ predložením zmluvy o postúpení pohľadávky z 15. septembra 2023 podaním z 11. októbra 2023 preukázal, že podľa § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka naňho zo žalobcu prešla pohľadávka spolu s príslušenstvom, ako aj všetky práva s ňou spojené, ktoré boli predmetom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 6C/59/2022. Súčasne touto zmluvou sťažovateľ krajskému súdu

preukázal, že medzi ním ako postupníkom a žalobcom ako postupcom bola uzatvorená dohoda v súlade s § 530 ods. 1 Občianskeho zákonníka o tom, že postupca (sledujúc rýchlosť a hospodárnosť súdneho konania) bude vymáhať postúpenú pohľadávku vo výške 50 000 eur s príslušenstvom sám vo svojom mene a na účet postupníka v konaní, ktorého predmetom táto pohľadávka bola. Pokiaľ takýto postup umožňuje hmotnoprávna norma, v prípade smrti alebo zániku postupcu a preukázaní, že na postupníka prešla pohľadávka s príslušenstvom a všetky s ňou spojené práva, musí mať postupník (v tomto prípade sťažovateľ) možnosť pokračovať vo vymáhaní pohľadávky, ktorej právo na zaplatenie bolo uplatnené na súde v prebiehajúcim konaní. Podľa § 80 ods. 1 CSP sťažovateľ ako postupník nemôže navrhnúť, aby vstúpil do konania na miesto žalobcu. Prípád zániku postupcu bez právneho nástupcu, ktorý za postupníka pohľadávku vymáha v súlade s § 530 Občianskeho zákonníka, § 80 CSP nerieši a nemožno podľa neho preto postupovať, aj preto sa sťažovateľ podaním z 11. októbra 2023 domáhal tiež toho, aby súd aplikoval § 64 CSP, ktorý upravuje právnu vec, čo sa týka obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej veci, a *ex offico* pokračoval ďalej v konaní so sťažovateľom ako právnym nástupcom žalobcu. Na túto zásadnú argumentáciu sťažovateľa a úvahy o nemožnosti posúdenia veci na základe aplikácie § 64 CSP sťažovateľ nedostal v napadnutom uznesení krajského súdu žiadnu odpoveď, hoci mala vo veci rozhodovania o zastavení konania a zrušení rozsudku súdu prvej inštancie podstatný význam. Krajský súd mal uplatnenému právu sťažovateľa poskytnúť súdnu ochranu a zachovať mu právo na prístup k súdu tak, že s ním bude ďalej v súdnom konaní konať a mal zvoliť také ustanovenie Civilného sporového poriadku alebo inej právnej normy, aby boli zachované princípy sporového konania, ako aj základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho právo na spravodlivý súdny proces.

b) Výlučne na základe návrhu žalovaného, ktorým navrhol, aby odvolací súd návrh sťažovateľa na pripustenie zmeny žalobcu zamietol a aby súd rozhodol, že vstup sťažovateľa ako intervenienta do konania nie je prípustný, vyjadrení žalovaného a dôkazov ním predložených krajský súd rozhodol o neprípustnosti vstupu sťažovateľa do konania, pričom sťažovateľovi neumožnil reagovať na argumenty a dôkazy predkladané žalovaným. Takýmto nezákonným postupom krajský súd sťažovateľa ako intervenienta od počiatku vylúčil z účasti na súdnom konaní a znemožnil mu uplatňovať jeho procesné práva a brániť jeho oprávnený záujem v súdnom spore, čím došlo tiež k porušeniu práva na rovné postavenie všetkých účastníkov konania, rovnosť zbraní a spravodlivý súdny proces. Procesné práva v súdnom konaní sťažovateľ ako intervenient nadobudol 11. októbra 2023, keď oznámil svoj vstup do súdneho konania, a pokiaľ súd rozhodol o neprípustnosti vstupu sťažovateľa ako intervenienta do konania, rozhodol tak s účinkami *ex nunc*, a preto vo vzťahu k sťažovateľovi mal krajský súd zachovať princíp kontradiktórnosti konania.

c) Právny názor krajského súdu o neprípustnosti vstupu sťažovateľa ako intervenienta na strane žalobcu do konania je arbitrárny a v rozpore s § 81 a § 82 ods. 1 a 2 CSP a má za následok porušenie základného práva sťažovateľa na prístup k súdu a práva na spravodlivý súdny proces. Z § 81 CSP totiž nevyplýva, že právo intervenienta zúčastňovať sa na konaní je viazané na existenciu žalobcu alebo žalovaného a jeho právnu subjektivitu, práve naopak, § 82 ods. 1 CSP upravuje vznik intervencie a práva zúčastňovať sa na konaní tým, že intervenient vstupuje do konania buď z vlastného podnetu, alebo na základe oznámenia o spore písomným podaním, ktoré urobí vo vzťahu k súdu, pričom z § 82 ods. 2 CSP vyplýva, že vstup intervenienta je prípustný počas celého konania, a to bez ohľadu na procesnú subjektivitu strán sporu.

d) Krajský súd vychádzal z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, keď v čase jeho rozhodovania už existovalo rozhodnutie registrového súdu žalobcu, a to uznesenie Mestského súdu

Bratislava III č. k. 23CbR/353/2023-47 z 15. marca 2024 o nariadení dodatočnej likvidácie majetku žalobcu, čo po jeho právoplatnosti má za následok obnovenie zápisu údajov žalobcu v obchodnom registri podľa § 75k ods. 3 Obchodného zákonníka, v čoho dôsledku sa podľa § 75k ods. 5 Obchodného zákonníka hľadá na žalobcu, akoby nezanikol, a krajský súd môže v konaní o odvolaní žalobcu pokračovať a rozhodnúť.

e) Tým, že krajský súd nekonal so sťažovateľom ako s právnym nástupcom žalobcu vo vzťahu k pohľadávke, ktorá bola predmetom konania, a nekonal so sťažovateľom ani ako s intervenientom, ktorý má právny záujem na výsledku konania, a arbitrárne na návrh žalovaného (ku ktorému sa sťažovateľ ani nemal možnosť vyjadriť) nepripustil vstup sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalobcu, došlo aj k porušeniu práva sťažovateľa na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom, keďže sťažovateľ prišiel o možnosť podať proti napadnutému uzneseniu krajského súdu riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok, a to za stavu, keď sa v konaní rozhodovalo o jeho práve na zaplatenie pohľadávky s príslušenstvom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), základného práva na rovnosť účastníkov konania (čl. 47 ods. 3 ústavy), základného práva na vyjadrenie sa k všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na účinný prostriedok nápravy (čl. 13 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý rozhodol o zamietnutí návrhu sťažovateľa na pripustenie zmeny na strane žalobcu a vstup sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalobcu vyhlásil za neprípustný a po zrušení rozsudku okresného súdu konanie zastavil.

8. Vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa o nesprávnej aplikácii § 64 CSP krajským súdom, ktorý nepokračoval ďalej v konaní so sťažovateľom ako právnym nástupcom žalobcu, ústavný súd konštatuje, že pokiaľ krajský súd (skúmajúc splnenie procesných podmienok) zistil, že žalobca stratil po začatí konania procesnú subjektivitu v dôsledku jeho zániku výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu, a z tohto dôvodu rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil, ide o ústavne súladný výklad a aplikáciu § 64 CSP. Procesná subjektivita je definovaná v § 61 CSP a vyjadruje spôsobilosť byť sporovou stranou. Skutočnosť, že žalobca zanikol bez právneho nástupcu, predstavuje neodstrániteľnú vadu konania, pri ktorej zistení krajský súd nemal inú možnosť ako obligatórne konanie zastaviť. Pokiaľ ide o sťažovateľom prezentovaný výklad procesného nástupníctva na základe prevodu práv zo žalobcu na sťažovateľa zmluvou o postúpení pohľadávky vrátane dohody o vymáhaní postúpeného nároku, je treba jasne oddeliť hmotnoprávnu rovinu zmeny v osobe veriteľa na základe zmluvy o postúpení pohľadávky (účinnosť zmeny nastáva platnosťou a účinnosťou zmluvy) a rovinu procesnoprávnu (postupník sa stane sporovou stranou až a len na základe uznesenia súdu o pripustení zmeny žalobcu, o ktorej môže súd rozhodnúť len na návrh žalobcu, nie „nového veriteľa“). Nevyhovenie návrhu sťažovateľa na pripustenie zmeny v osobe žalobcu preto nemohlo porušiť jeho označené práva.

9. K námietke sťažovateľa, že krajský súd mal v odvolacom konaní pokračovať, keďže uznesením Mestského súdu Bratislava III č. k. 23CbR/353/2023-47 z 15. marca 2024 bola nariadená dodatočná likvidácia majetku žalobcu, čo má za následok obnovenie zápisu údajov žalobcu v obchodnom

registri, a podľa § 75k ods. 5 Obchodného zákonníka sa hľadá na žalobcu, akoby nezanikol, ústavný súd uvádza, že predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 29. mája 2024, pričom napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 25. apríla 2024. Z uvedeného vyplýva, že v čase prijatia napadnutého uznesenia krajského súdu ešte nenastala situácia predpokladaná § 75k ods. 5 Obchodného zákonníka, ktorá by odôvodňovala rozdielny procesný postup krajského súdu v dotknutom konaní.

10. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zároveň spochybnil právny názor krajského súdu o neprípustnosti vstupu sťažovateľa ako intervenienta na strane žalobcu do konania, keďže podľa sťažovateľa z § 81 CSP nevyplýva, že právo intervenienta zúčastňovať sa na konaní je viazané na existenciu žalobcu a jeho právnu subjektivitu, pričom z § 82 ods. 2 CSP vyplýva, že vstup intervenienta je prípustný počas celého konania, a to bez ohľadu na procesnú subjektivitu strán sporu. V tejto súvislosti ústavný súd v prvom rade podotýka, že návrh na zmenu v osobe žalobcu a vstup do konania ako intervenient na strane žalobcu sa z povahy veci vzájomne vylučujú.

11. Ústavný súd z odôvodnenia napadnutého uznesenia neidentifikoval sťažovateľom namietaný arbitrárny výklad § 81 a § 82 CSP. Výklad poskytnutý krajským súdom, podľa ktorého je vstup intervenienta do konania prípustný len popri žalobcovi, a keďže v dotknutom konaní subjekt na strane žalobcu stratil procesnú subjektivitu, nie je možné, aby sa sťažovateľ zúčastnil tohto konania ako intervenient popri takomto neexistujúcom subjekte, považuje ústavný súd za logický a sledujúci účel inštitútu intervenienta (vlastnými procesnými úkonmi podporovať stranu sporu, na ktorej vystupuje). Zo samotnej právnej konštrukcie inštitútu intervencie vyplýva, že deklarovaný účel môže byť naplnený len za predpokladu existencie tej sporovej strany, ktorej víťazstvu v spore mieni intervenient svojimi procesnými úkonmi pomáhať. Ak teda krajský súd vyhodnotil vstup sťažovateľa do konania po zistení existencie neodstrániteľnej vady konania na strane žalobcu ako neprípustný aj v pozícii intervenienta, ide o výklad ústavne akceptovateľný, nemajúci za následok porušenie práva sťažovateľa v podobe odmietnutia prístupu k súdu.

12. Pokiaľ sťažovateľ vyčíta krajskému súdu, že mu nezaslal podania žalovaného týkajúce sa jeho návrhu o neprípustnosti vstupu sťažovateľa ako intervenienta na strane žalobcu do konania na vyjadrenie, ústavný súd konštatuje, že takúto povinnosť krajskému súdu Civilný sporový poriadok neukladá, a preto mu v tomto smere nemožno vytknúť procesné pochybenie s následkom porušenia práva na rovnosť účastníkov konania.

13. Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky nastolené v súvislosti so zánikom žalobcu bez právneho nástupcu a návrhom sťažovateľa na pripustenie jeho vstupu na miesto žalobcu a vstupom sťažovateľa do konania ako intervenienta na strane žalobcu. Z citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu je zrejmé, že krajský súd dôsledne vysvetlil svoje závery, ktoré ho viedli k nepripusteniu zmeny v osobe žalobcu i zastaveniu konania.

14. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov pripustenia zmeny v osobe žalobcu s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak tieto zákonné pravidlá pripustenie takejto zmeny v osobe žalobcu neumožňujú. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa. Tak, ako konštatoval krajský súd, z § 80 ods. 1 a 2 CSP je jednoznačne zrejmé, že navrhnutí súdu, aby

do konania na miesto žalobcu vstúpil ten, na koho boli práva prevedené alebo na koho prešli, je oprávnený iba žalobca. Bez takéhoto návrhu žalobcu pripustiť zmenu v osobe žalobcu nemožno. Vo veci sťažovateľa nepochybne žalobca takýto návrh krajskému súdu nepredložil, a preto podmienky na zmenu v osobe žalobcu nemohli byť splnené.

15. Napadnuté uznesenie krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a označenými právami, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Tieto závery vedú ústavný súd k záveru, že ak by aj neexistoval dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre neprípustnosť, musel by ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. decembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu